

KLASA V
WYMAGANIA EDUKACYJNE Z HISTORII

Rok szkolny – 2024/25
Nauczyciel – Aneta Kowalska

I. Wymagania edukacyjne

PIERWSZE PÓŁROCZE

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocenę dopuszczającą otrzymasz, jeśli potrafisz:	Ocenę dostateczną otrzymasz, jeśli potrafisz:	Ocenę dobrą otrzymasz, jeśli potrafisz:	Ocenę bardzo dobrą otrzymasz, jeśli potrafisz:	Ocenę celującą otrzymasz, jeśli potrafisz:
PIERWSZE CYWILIZACJE				
Uczeń rozumie: - pojęcie: rewolucja neolityczna Uczeń potrafi: - zlokalizować na mapie obszar Bliskiego Wschodu - porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym	Uczeń rozumie: - pojęcia: paleolit (starsza epoka kamienna), neolit (młodsza epoka kamienna), rzemiosło Uczeń potrafi: - wyjaśnić skutki rewolucji neolitycznej	Uczeń zna: - podstawowe zajęcia ludzi epoki paleolitu i neolitu Uczeń potrafi: - wymienić najważniejsze informacje dotyczące warunków życia ludzi w epoce paleolitu i neolitu - wyjaśnić, dlaczego zmiany w sposobie życia ludzi epoki neolitu nazwano rewolucją neolityczną	Uczeń zna: - ramy chronologiczne epoki paleolitu i neolitu Uczeń potrafi: - scharakteryzować epokę paleolitu i neolitu	Uczeń rozumie: znaczenie rewolucji neolitycznej
Uczeń zna: - nazwy rzek, nad którymi powstały pierwsze cywilizacje Uczeń rozumie: - pojęcia: Mezopotamia, Żyzny Półksiężyc Uczeń potrafi:	Uczeń rozumie: - pojęcie: pismo obrazkowe Uczeń potrafi: - wymienić wspólne cechy pierwszych cywilizacji	Uczeń rozumie: - pojęcia: społeczeństwo, miasto-państwo Uczeń potrafi: - wymienić osiągnięcia Sumerów	Uczeń rozumie: pojęcia: cywilizacja, podział pracy	Uczeń potrafi: wyjaśnić, w jaki sposób narodziła się cywilizacja Sumerów

- wskazać na mapie Żyzny Półksiężyc - zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizację starożytnego Wschodu (Mezopotamii)				
Uczeń rozumie: - pojęcia: państwo, faraon, monarchia Uczeń potrafi: - zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizację starożytnego Egiptu - przedstawić warunki naturalne panujące w Egipcie - rozpoznać starożytne pismo egipskie	Uczeń zna: - system sprawowania władzy w Egipcie - organizację społeczeństwa w starożytnym Egipcie - rodzaje pisma stosowane w starożytnym Egipcie Uczeń rozumie: - pojęcia: pisarz, hieroglify, papirus Uczeń potrafi: - umiejszczyć w czasie istnienie monarchii w Egipcie - wytłumaczyć, co oznacza stwierdzenie, że Egipt był darem Nilu i jakie znaczenie miała ta rzeka dla starożytnego Egiptu	Uczeń rozumie: - pojęcie: danina - na czym polegała trudność w posługiwaniu się pismem hieroglificznym Uczeń potrafi: - wymienić uprawnienia faraona - wyjaśnić, jaką rolę w państwie egipskim odgrywali pisarze	Uczeń rozumie: - pojęcia: ustrój, wezyr, prowincja - z czego wynikała i na czym polegała nieograniczona władza faraona Uczeń potrafi: - dostrzec zależność między położeniem geograficznym a narodzinami cywilizacji egipskiej - scharakteryzować strukturę społeczeństwa w Egipcie	Uczeń rozumie: - pojęcie: monarchia despotyczna Uczeń potrafi: - scharakteryzować funkcjonowanie państwa egipskiego
Uczeń zna: - głównych bogów starożytnego Egiptu Uczeń rozumie: - pojęcia: politeizm (wielobóstwo), mumia, piramida	Uczeń potrafi: scharakteryzować system wierzeń w Egipcie	Uczeń rozumie: - pojęcia: balsamowanie, sarkofag Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jaką rolę w wierzeniach Egipcjan odgrywał faraon - opowiedzieć, w jaki sposób faraonowie próbowali zapewnić sobie życie wieczne	Uczeń potrafi: - przedstawić jedną z teorii na temat sposobu, w jaki budowano piramidy - przedstawić wyobrażenia Egipcjan na temat życia pozagrobowego	Uczeń rozumie: - pojęcia: sąd Ozyrysa, tzw. Księga Umarłych Uczeń potrafi: - wymienić etapy procesu mumifikacji zwłok - omówić poszczególne etapy sądu Ozyrysa nad duszą zmarłego Egipcjanina
Uczeń zna: - postać: Abrahama Uczeń rozumie: - pojęcia: Biblia, monoteizm (jedyńbóstwo), Stary Testament, Nowy Testament, judaizm, Dekalog Uczeń potrafi:	Uczeń zna: - symbole judaizmu Uczeń rozumie: - dwoistość znaczenia słowa Żydzi Uczeń potrafi: - scharakteryzować system wierzeń w starożytnym Izraelu	Uczeń rozumie: - pojęcia: Biblia hebrajska, Tora Uczeń potrafi: - wyjaśnić znaczenie Biblii - podać różnicę między Biblią hebrajską a Biblią chrześcijańską	Uczeń rozumie: z czego wynika ostrożność, z jaką historycy podchodzą do Biblii jako źródła historycznego	Uczeń potrafi: ocenić znaczenie Biblii w dziejach ludzkości

• wyjaśnić różnicę między monoteizmem a politeizmem				
STAROŻYTNA GRECJA				
Uczeń zna: • postać: Peryklesa Uczeń rozumie: • pojęcia: polis, demokracja • na czym polegała demokracja ateńska Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Grecję i Ateny	Uczeń rozumie: • pojęcia: zgromadzenie ludowe, rada pięciuset, sąd ludowy, ostracyzm • na czym polega wyjątkowość demokracji ateńskiej Uczeń potrafi: • umiejscowić w czasie powstanie i rozwój demokracji ateńskiej	Uczeń rozumie: • pojęcia: Hellada, Hellenowie, barbarzyńcy Uczeń potrafi: • scharakteryzować organizację polityczną starożytnej Grecji • przedstawić procedurę ostracyzmu • porównać pozycję mężczyzny, kobiety i niewolnika w społeczeństwie ateńskim	Uczeń zna: • organizację społeczeństwa w Atenach peryklejskich Uczeń rozumie: • dlaczego Grecy nie utworzyli jednego państwa Uczeń potrafi: • scharakteryzować system sprawowania władzy w Atenach peryklejskich • dostrzec różnice między demokracją ateńską a demokracją współczesną	Uczeń potrafi: • scharakteryzować strukturę społeczeństwa Grecji
Uczeń zna: • najważniejszych bogów greckich Uczeń rozumie: • pojęcie: bogowie olimpijscy Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Olimp • wyjaśnić, jak mieszkańcy Grecji wyobrażali sobie bogów	Uczeń zna: • bohaterów mitów greckich: Prometeusza, Heraklesa Uczeń rozumie: • pojęcia: mitologia, mit, heros, Hades Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Delfy • wymienić główne cechy religii starożytnych Greków	Uczeń zna: • dziedziny życia i zajęcia, którym patronowali bogowie greccy Uczeń potrafi: • scharakteryzować system wierzeń w Grecji	Uczeń rozumie: • pojęcia: Chaos, Tartar, wyrocznia, Pytia Uczeń potrafi: • przedstawić wyobrażenia Greków na temat życia po śmierci	Uczeń rozumie: • rolę, jaką w greckiej religii odgrywała mitologia Uczeń potrafi: • wytłumaczyć, w jakim celu Grecy korzystali z wyroczni
Uczeń zna: • postacie: Fidasza, Homera Uczeń rozumie: • pojęcia: Akropol, Partenon, tragedia, komedia Uczeń potrafi: • opisać wygląd ateńskiego Akropolu • wskazać różnice między grecką tragedią a komedią	Uczeń zna: • postać: Sokratesa Uczeń rozumie: • pojęcia: filozofia, filozofowie przyrody • co oznacza stwierdzenie Sokratesa: <i>Wiem, że nic nie wiem</i> Uczeń potrafi: • przedstawić dokonania Greków w dziedzinie architektury i teatru	Uczeń rozumie: • pojęcie: maska Uczeń potrafi: • opisać wygląd starożytnego teatru greckiego • wskazać wyrazy pochodzenia greckiego obecne we współczesnym języku polskim	Uczeń zna: • postacie: Myrona, Sofoklesa, Archimedesza, Hipokratesa Uczeń potrafi: • opowiedzieć o okolicznościach narodzin teatru • wymienić najważniejsze osiągnięcia naukowe starożytnych Greków • ocenić dokonania starożytnych Greków	Uczeń potrafi: • wyjaśnić, co jest tematem <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i> • omówić działalność Sokratesa

	• wyjaśnić, czym zajmowali się pierwsi filozofowie • dostrzec wpływ kultury starożytnej Grecji na współczesną kulturę			
STAROŻYTNY RZYM				
Uczeń zna: • daty: 753 p.n.e., ok. 500 p.n.e. • postacie: Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta Uczeń rozumie: • pojęcia: Imperium Rzymskie, legion, imperium, republika, cesarstwo Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Italię i Rzym • zlokalizować w czasie okres istnienia monarchii w Rzymie	Uczeń zna: • bohaterów mitów rzymskich: Romulusa i Remusa Uczeń rozumie: • pojęcia: zgromadzenia ludowe, konsulowie, senat, senatorowie, trybun ludowy, prawo weta Uczeń potrafi: • określić zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego w II w. n.e. • wymienić elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty	Uczeń zna: • daty: 49 p.n.e., 30 p.n.e. • legendę o założeniu Rzymu Uczeń rozumie: • pojęcie: arystokracja Uczeń potrafi: • opowiedzieć o organizacji armii rzymskiej	Uczeń potrafi: • przedstawić organizację republiki rzymskiej • przedstawić organizację cesarstwa rzymskiego	Uczeń rozumie: • różnice w sposobie rządzenia państwem w okresie istnienia republiki i cesarstwa Uczeń potrafi: • porównać republikę rzymską z demokracją ateńską
Uczeń potrafi: • przedstawić warunki życia mieszkańców starożytnego Rzymu	Uczeń potrafi: • przedstawić stosunek Rzymian do niewolników	Uczeń zna: • różne grupy wchodzące w skład społeczeństwa rzymskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: proletariusze, niewolnik, wyzwoleniec, arystokraci Uczeń potrafi: • określić pozycję arystokratów i proletariuszy oraz niewolników i wyzwolenców w rzymskim społeczeństwie	Uczeń zna: • uprawnienia kobiety i mężczyzny w rzymskiej rodzinie Uczeń potrafi: • wymienić najważniejsze informacje o trybie życia arystokratów, proletariuszy, niewolników i wyzwolenców • opowiedzieć o życiu rzymskiej rodziny	Uczeń potrafi: • opowiedzieć o wyglądzie Rzymu w starożytności
Uczeń rozumie: • pojęcia: Forum Romanum, akwedukt, amfiteatr, igrzyska, gladiator, amfiteatr Flawiuszów (Kolosium)	Uczeń zna: • przykłady rozwiązań architektonicznych stosowanych przez Rzymian Uczeń rozumie:	Uczeń rozumie: • pojęcia: bazylika, Circus Maximus, języki romańskie • znaczenie dróg w starożytnym Rzymie	Uczeń potrafi: • scharakteryzować osiągnięcia starożytnego Rzymu • przedstawić sposób budowy akweduktu	Uczeń zna: • postacie: Wergiliusza, Horacego, Owidiusza Uczeń potrafi:

Uczeń potrafi: wyjaśnić, do czego służyły amfiteatry i akwedukty	- pojęcia: łuk architektoniczny, kopuła, Panteon, łuk triumfalny, termy, cyrk, łacina Uczeń potrafi: - wyjaśnić, do czego służyły termy i cyrki - dostrzec na przykładzie prawa rzymskiego i łaciny wpływ starożytności na współczesność	Uczeń potrafi: - opisać wygląd Forum Romanum - zinterpretować sformułowanie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i>	wyjaśnić, w jaki sposób Rzymianie budowali drogi	przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli literatury rzymskiej
Uczeń zna: - daty: 6 p.n.e., 30 n.e. - postać: Jezusa Chrystusa Uczeń rozumie: - pojęcia: tolerancja religijna, Ewangelia, chrześcijaństwo, Kościół, chrześcijanie Uczeń potrafi: - wskazać na mapie Palestynę - opowiedzieć o życiu i działalności Jezusa Chrystusa	Uczeń zna: - daty: 64, 313, 380 - wybranych bogów rzymskich i ich greckich odpowiedników Uczeń rozumie: - pojęcie: apostoł Uczeń potrafi: - wymienić główne cechy systemu wierzeń starożytnych Rzymian - przedstawić metody prześladowania pierwszych chrześcijan - zlokalizować obszary rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w III–V w.	Uczeń zna: - postacie: Nerona, Konstantyna Wielkiego Uczeń potrafi: - wyjaśnić, dlaczego Żydzi i Rzymianie prześladowali pierwszych chrześcijan	Uczeń zna: - postacie: św. Pawła, św. Piotra Uczeń rozumie: - przyczyny, które spowodowały, że chrześcijaństwo przetrwało mimo prześladowań	Uczeń potrafi: opowiedzieć o narodzinach chrześcijaństwa i jego rozpowszechnianiu się w czasach starożytnych
POCZĄTKI ŚREDNIOWIECZA				
Uczeń zna: - daty: 476, 1453 - postać: Justyniana I Wielkiego - podstawowe różnice między Kościołem katolickim i Kościołem prawosławnym Uczeń rozumie: - pojęcia: Bizancjum, wielka schizma wschodnia, Kościół katolicki, Kościół prawosławny - przyczyny rozłamu chrześcijaństwa	Uczeń zna: - przyczyny podziału Imperium Rzymskiego na część zachodnią i wschodnią Uczeń rozumie: - pojęcia: Hagia Sophia, spór o pierwszeństwo w Kościele Uczeń potrafi: - umiejszczyć w przestrzeni zasięg i zmiany terytorialne cesarstwa bizantyjskiego	Uczeń zna: - datę: 1054 Uczeń rozumie: - pojęcia: Germanie, tzw. Kodeks Justyniana Uczeń potrafi: - opisać wygląd świątyni Hagia Sophia - scharakteryzować relacje między wschodnimi i zachodnimi chrześcijanami	Uczeń zna: - datę: 395 Uczeń rozumie: - pojęcia: „Nowy Rzym”, ikona, patriarcha, kłątwa Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności upadku cesarstwa bizantyjskiego - przedstawić dokonania Justyniana Wielkiego	Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności powstania i rozwój Konstantynopola - ocenić postać Justyniana Wielkiego

Uczeń potrafi: - wskazać na mapie Konstantynopol - wymienić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego	- wymienić największe osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury - opowiedzieć o dokonaniach Bizancjum w dziedzinie architektury		przedstawić okoliczności, w których doszło do wielkiej schizmy wschodniej	
Uczeń zna: - datę: 622 - postać: Mahometa Uczeń rozumie: - pojęcia: Arabowie, islam, muzułmanin, Koran Uczeń potrafi: - wskazać na mapie Półwysep Arabski, Mekkę i Medynę	Uczeń zna: - zasady islamu - przykłady osiągnięć cywilizacji arabskiej Uczeń rozumie: - pojęcia: ramadan, dżihad (święta wojna) Uczeń potrafi: - opisać warunki naturalne panujące na Półwyspie Arabskim - wskazać wyrazy pochodzenia arabskiego obecne we współczesnym języku polskim	Uczeń rozumie: - pojęcia: Al-Kaba, hidżra - rolę Arabów jako pośredników między cywilizacją Wschodu i Zachodu Uczeń potrafi: - scharakteryzować życie i wierzenia plemion arabskich przed VII w. - zlokalizować na mapie główne ośrodki polityczne Arabów - dostrzec wpływ kultury islamskiej na Europę	Uczeń rozumie: - pojęcia: kalif, kalifat Uczeń potrafi: - scharakteryzować system religijny stworzony przez Mahometa - opowiedzieć o osiągnięciach cywilizacji arabskiej	Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jak doszło do powstania islamu - dostrzec związki między islamem a judaizmem i chrześcijaństwem
Uczeń zna: - postać: Karola Wielkiego Uczeń potrafi: - wskazać na mapie zasięg Imperium Karolińskiego	Uczeń potrafi: - wskazać na mapie pierwsze siedziby Franków - określić rolę chrześcijaństwa w umacnianiu państwa Franków	Uczeń zna: - daty: 756, 800 - postacie: Chlodwiga, Pepina Krótkiego Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności odnowienia zachodniego cesarstwa rzymskiego	Uczeń potrafi: przedstawić okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego	Uczeń rozumie: znaczenie porozumienia między Pepinem Krótkim a papieżem dla losów obu tych przywódców
Uczeń zna: postać: Ottona I	Uczeń rozumie: - pojęcia: możnowładca, Święte Cesarstwo Rzymskie Uczeń potrafi: - zlokalizować na mapie obszary wchodzące w skład Świętego Cesarstwa Rzymskiego - zlokalizować na mapie nowe państwa powstałe w Europie od IX w.	Uczeń zna: - datę: 962 Uczeń potrafi: - opowiedzieć o dokonaniach Ottona I	Uczeń potrafi: przedstawić okoliczności powstania Świętego Cesarstwa Rzymskiego	Uczeń potrafi: wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Niemiec
Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń potrafi:	Uczeń rozumie:	Uczeń potrafi:

• postanowienia ugody w Wormacji Uczeń rozumie: • pojęcie: inwestytura	• datę: 1122	• scharakteryzować sytuację panującą we wczesno-średniowiecznym Kościele	• pojęcie: pastorał	• przedstawić relacje między papieżem a cesarzem do X w.
--	--	--	---	--

II PÓŁROCZE

SPOŁECZEŃSTWO ŚREDNIOWIECZA				
Uczeń zna: • stany średniowiecznego społeczeństwa Uczeń rozumie: • pojęcia: stan, rycerstwo, lenno, senior, wasal, feudalizm Uczeń potrafi: • przedstawić prawa oraz obowiązki seniora i wasala	Uczeń zna: • ramy chronologiczne feudalizmu • podstawowe zasady obowiązujące w systemie feudalnym Uczeń rozumie: • pojęcia: suzeren, poddany, hold lenny, inwestytura, rozdrobnienie feudalne • zasady, na jakich opierała się organizacja społeczeństwa średniowiecznej Europy Uczeń potrafi: • przedstawić zależności społeczne oparte na prawie lennym	Uczeń rozumie: • pojęcie: ciężkozbrojny Uczeń potrafi: • określić cechy charakterystyczne feudalizmu • wyjaśnić, jak przebiegała uroczystość nadania lenna	Uczeń rozumie: • wpływ feudalizmu na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną średniowiecznej Europy Uczeń potrafi: • przedstawić proces kształtowania się rycerstwa	Uczeń potrafi: • ocenić funkcjonowanie systemu feudalnego
Uczeń rozumie: • pojęcia: rycerz, rycerz bez skazy Uczeń potrafi: • przedstawić cechy charakterystyczne wzoru osobowego średniowiecznego rycerza	Uczeń zna: • najważniejsze elementy zabudowy średnio-wiecznego zamku Uczeń rozumie: • pojęcia: turniej rycerski, rozejm boży, pasowanie na rycerza Uczeń potrafi:	Uczeń zna: • elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza Uczeń rozumie: • pojęcia: paż, giermek Uczeń potrafi: • opowiedzieć o przebiegu turnieju rycerskiego • wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem	Uczeń rozumie: • rolę Kościoła w zmianie wizerunku średniowiecznego rycerza Uczeń potrafi: • scharakteryzować zamek średniowieczny • przedstawić wychowanie dziewczynek w średniowieczu i pozycję kobiety	Uczeń potrafi: • opowiedzieć, jak wyglądała uroczystość pasowania na rycerza

	• wyjaśnić, jakie były cele organizowania turniejów rycerskich		w średniowiecznym społeczeństwie	
Uczeń zna: • najważniejsze budowle średniowiecznego miasta • główne zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast • rodzaje prac wykonywanych przez średniowiecznych chłopów Uczeń rozumie: • pojęcia: mury miejskie, rynek, ratusz, mieszczanin, cech Uczeń potrafi: • wyjaśnić, czym różniło się średniowieczne miasto od średniowiecznej wsi	Uczeń zna: • grupy społeczne zamieszkujące średniowieczne miasto Uczeń rozumie: • pojęcia: baszta, patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, pańszczyzna, dziesięcina Uczeń potrafi: • wyjaśnić, kto i w jaki sposób zarządzał średniowiecznym miastem • przedstawić pozycję chłopów na tle pozycji przedstawicieli innych stanów społecznych • wyjaśnić znaczenie cechów w życiu gospodarczym miasta	Uczeń rozumie: • pojęcia: prawa miejskie, sołtys Uczeń potrafi: • przedstawić warunki życia w średniowiecznym mieście • przedstawić warunki życia w średniowiecznej wsi	Uczeń rozumie: • pojęcia: czeladnik, majstersztyk Uczeń potrafi: • scharakteryzować mieszkańców średniowiecznego miasta i ich życie • scharakteryzować stan chłopski w średniowieczu	Uczeń potrafi: • opisać wygląd średniowiecznego miasta • porównać kulturę miejską z kulturą rycerską
Uczeń zna: • nazwy największych zakonów w średnio-wiecznej Europie Uczeń rozumie: • pojęcia: średniowieczny uniwersalizm, benedyktyni, franciszkanie Uczeń potrafi: • wyjaśnić istotę średniowiecznego uniwersalizmu	Uczeń zna: • cechy charakterystyczne stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze Uczeń rozumie: • pojęcia: styl romański, styl gotycki, ostrołuki, uniwersytet Uczeń potrafi: • odróżnić styl romański od gotyckiego • podać przykłady budowli w stylu romańskim i gotyckim • wymienić miasta, w których powstały pierwsze uniwersytety	Uczeń zna: • ramy chronologiczne występowania stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze Uczeń rozumie: • pojęcie: zakon żebraczy Uczeń potrafi: • opisać wygląd klasztoru w Sankt Gallen • wyjaśnić przyczyny powstania uniwersytetów	Uczeń zna: • postacie: św. Benedykta, św. Franciszka z Asyżu • główne zalecenia reguły zakonnej benedyktynów Uczeń rozumie: • pojęcie: reguła • znaczenie religii i Kościoła w funkcjonowaniu średniowiecznego społeczeństwa Uczeń potrafi: • ocenić rolę uniwersytetów	Uczeń rozumie: • wkład benedyktynów w rozwój kultury średniowiecznej Europy Uczeń potrafi: • przedstawić główne założenia działalności średniowiecznych zakonów
POLSKA PIERWSZYCH PIASTÓW				
Uczeń zna: • daty: 966, 972 • postacie: Mieszka I, Dobrawy	Uczeń zna: • datę: ok. 960	Uczeń zna: • postać: Hodona	Uczeń potrafi: • przedstawić organizację państwa Mieszka I	Uczeń potrafi:

• nazwy plemion zamieszkujących ziemie polskie w IX w. • legendy dotyczące początków państwa polskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: Słowianie, Piastowie, Polanie Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie obszar państwa Polan oraz terytorium państwa Mieszka I na początku i pod koniec jego panowania • wymienić najważniejsze przyczyny chrztu Polski • wskazać na mapie Cedynię	• ramy chronologiczne panowania dynastii Piastów w Polsce Uczeń rozumie: • pojęcia: plemię, monarchia patry-monialna, drużyna • dlaczego o Polsce w X w. mówi się państwo Mieszka I • znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka dla państwa polskiego Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jakie zmiany w państwie i w społeczeństwie spowodował chrzest Mieszka • wymienić tereny podbite przez Mieszka I	• grupy społeczne zamieszkujące państwo Mieszka I Uczeń potrafi: • wyjaśnić, w jakich okolicznościach władzę na ziemiach polskich przejęli Piastowie • przedstawić okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka	• przedstawić polityczne i militarne dokonania władcy po przyjęciu chrztu	
Uczeń zna: • daty: 1000, 1025 • postacie: Bolesława Chrobrego, biskupa Wojciecha • decyzje dotyczące organizacji kościelnej w Polsce podjęte przez papieża Uczeń rozumie: • pojęcie: zjazd gnieźnieński Uczeń potrafi: • opowiedzieć o zjeździe gnieźnieńskim • wskazać na mapie arcybiskupstwo i biskupstwa utworzone w Polsce w 1000 r.	Uczeń zna: • datę: 997 • postać: Ottona III Uczeń rozumie: • pojęcia: Prusowie, wyprawa misyjna • znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej Uczeń potrafi: • wskazać na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego • przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego	Uczeń zna: • daty: 1002–1018 Uczeń rozumie: • pojęcie: wojna podjazdowa • przyczyny, które skłoniły księcia Bolesława do zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus Uczeń potrafi: • przedstawić wygląd i uzbrojenie wojownika należącego do drużyny książęcej • przedstawić rozwój terytorialny państwa Bolesława Chrobrego	Uczeń zna: • daty: 1004, 1018 Uczeń potrafi: • ocenić skutki zjazdu gnieźnieńskiego • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wyprawy na Kijów • ocenić polityczne znaczenie koronacji	Uczeń rozumie: • rolę i znaczenie drużyny książęcej Uczeń potrafi: • przedstawić przebieg i skutki wyprawy misyjnej biskupa Wojciecha • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-niemieckich w latach 1002–1018 • ocenić dokonania Bolesława Chrobrego
Uczeń zna: • przykładowe obowiązki mieszkańców najdawniejszej Polski Uczeń potrafi:	Uczeń zna: • zadania drużyny książęcej Uczeń potrafi: • przedstawić organizację państwa polskiego w X i XI w.	Uczeń zna: • produkty wchodzące w skład jadłospisu mieszkańców Polski Uczeń rozumie:	Uczeń potrafi: • przedstawić warunki życia mieszkańców Polski pierwszych Piastów • opisać życie i obyczaje mieszkańców Polski w X i XI w.	Uczeń potrafi: • scharakteryzować państwo pierwszych Piastów • ocenić wpływ chrztu i tworzenia się państwowości polskiej na życie mieszkańców państwa pierwszych Piastów

• wyjaśnić, jakie było przeznaczenie grodów w państwie pierwszych Piastów	• przedstawić strukturę i zadania mieszkańców Polski w X i XI w.	• zależności między księciem, drużyną a mieszkańcami w państwie Mieszka Uczeń potrafi: • opisać wygląd grodu na Ostrowie Lednickim		
Uczeń zna: • datę: 1031 • postacie: Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela Uczeń potrafi: • wskazać przyczyny kryzysu państwa polskiego za panowania Mieszka II • przedstawić skutki powstania ludowego w Wielkopolsce i najazdu Brzetysława na ziemie polskie	Uczeń zna: • daty: 1038, 1058 Uczeń rozumie: • pojęcie: powstanie ludowe	Uczeń potrafi: • omówić sposób utrzymania wojska, który rozwinął się za panowania Kazimierza Odnowiciela • omówić zmiany terytorialne państwa pierwszych Piastów	Uczeń zna: • datę: 1039 • postać: Brzetysława Uczeń potrafi: • opisać sytuację na ziemiach polskich po śmierci Mieszka II	Uczeń potrafi: • scharakteryzować i ocenić dokonania Mieszka II i Kazimierza Odnowiciela
Uczeń zna: • datę: 1138 • postacie: Bolesława Krzywoustego • władców piastowskich rządzących Polską od X do XII w. Uczeń rozumie: • pojęcia: ustawa sukcesyjna, zasada senioratu, senior, dzielnica senioralna, dzielnice dziedziczne	Uczeń potrafi: • przedstawić założenia ustawy sukcesyjnej • wskazać skutki wydania ustawy sukcesyjnej Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny wydania ustawy sukcesyjnej • wskazać na mapie dzielnice utworzone na mocy ustawy sukcesyjnej		Uczeń potrafi: • ocenić dokonania Bolesława Krzywoustego	
POLSKA W XIII- XV WIEKU				
Uczeń zna: • daty: 1228, 1230 • postać: Konrada Mazowieckiego • ramy chronologiczne rozbicia dzielnicowego Polski Uczeń rozumie:	Uczeń zna: • postać: Władysława Wygnańca • przyczyny upadku zasady senioratu Uczeń potrafi: • wskazać na mapie ziemie utracone przez Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego	Uczeń zna • daty: 1190, 1283 Uczeń rozumie: • dlaczego pojawienie się Krzyżaków było zagrożeniem dla państwa polskiego Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności wygnania Władysława z Polski • opowiedzieć o roli Brandenburgii i celach politycznych tego państwa	Uczeń potrafi: • scharakteryzować okres rozbicia dzielnicowego • przedstawić rozwój terytorialny państwa krzyżackiego • ocenić skutki wprowadzenia zakonu krzyżackiego dla państwa polskiego

- pojęcia: rozbięcie dzielnicowe Polski, Krzyżacy (zakon krzyżacki) Uczeń potrafi: - wyjaśnić przyczyny i okoliczności pojawienia się Krzyżaków na ziemiach polskich - wskazać na mapie ziemię chełmińską	przedstawić konsekwencje rozbięcia dzielnicowego Polski	wskazać przejawy i skutki słabej obronności granic Polski w okresie rozbięcia dzielnicowego		
Uczeń rozumie: - pojęcie: kolonizacja niemiecka Uczeń potrafi: - określić ramy czasowe kolonizacji niemieckiej - wskazać na mapie obszary objęte kolonizacją niemiecką - przedstawić skutki kolonizacji niemieckiej	Uczeń zna: - postać: Henryka Brodatego - podstawowe założenia lokacji na prawie niemieckim Uczeń rozumie: - pojęcia: czynsz, wolnizna, prawo składu - na czym polegała lokacja na prawie niemieckim Uczeń potrafi: - wskazać szanse i zagrożenia dla Polski i Polaków wynikające z pojawienia się dużej grupy ludności obcej językowo i kulturowo - wymienić towary sprzedawane przez mieszkańców Polski, a także sprowadzane do Polski ze Wschodu i z Zachodu	Uczeń rozumie: - pojęcie: gospodarka towarowo-pieniężna Uczeń potrafi: - przedstawić politykę Henryka Brodatego - wyjaśnić, jak doszło do powstania gospodarki towarowo-pieniężnej na ziemiach polskich	Uczeń rozumie: - przyczyny, które skłaniały osadników niemieckich do przybywania na ziemie polskie Uczeń potrafi: - scharakteryzować rozwój cywilizacyjny Śląska w XIII w. - dostrzec związki między rozwojem ruchu osadniczego ażywieniem gospodarczym	Uczeń potrafi: przedstawić sytuację gospodarczą miast i wsi w XIII w.
Uczeń potrafi: wymienić przedstawicieli społeczeństwa polskiego, którzy popierali ideę zjednoczenia ziem polskich	Uczeń zna: - sytuację chłopów i mieszczań w Polsce w drugiej połowie XIII w. Uczeń potrafi: - wyjaśnić, z jakich powodów niektóre grupy społeczeństwa popierały ideę zjednoczenia ziem polskich			
Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:

• datę: 1320 • postać: Władysława Łokietka Uczeń potrafi: • wskazać na mapie ziemie zajęte przez Władysława Łokietka i pozostające poza granicami państwa	• daty: 1296, 1300, 1308, 1309, 1331 • postać: Przemysła II Uczeń rozumie: • pojęcie: rzeź Gdańska Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jak doszło do śmierci Przemysła II • wskazać na mapie zasięg terytorialny państwa Przemysła II • wymienić etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka	• daty: 1295, 1305, 1327–1332 • postać: Wacława II Uczeń rozumie: • pojęcia: starosta, proces w Inowrocławiu Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Przemysła II • scharakteryzować rządy Wacława II	• scharakteryzować relacje polsko-krzyżackie w latach 1308–1309 oraz w latach 1320–1332	• ocenić panowanie Władysława Łokietka
Uczeń zna: • daty: 1333, 1364, 1370 • postać: Kazimierza Wielkiego Uczeń rozumie: • pojęcia: uniwersytet, zjazd monarchów w Krakowie Uczeń potrafi: • wskazać na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego w okresie panowania Kazimierza Wielkiego • wyjaśnić przyczyny założenia Akademii Krakowskiej	Uczeń zna: • datę: 1343 • najważniejsze zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego po 1333 r. • postanowienia pokoju w Kaliszu Uczeń rozumie: • pojęcia: pokój wieczysty w Kaliszu, tolerancja religijna Uczeń potrafi: • wyjaśnić rolę Kazimierza Wielkiego w tworzeniu pozycji Polski w Europie	Uczeń zna: • wyrok sądu papieskiego w Warszawie Uczeń rozumie: • pojęcia: proces w Warszawie, statuty praw Uczeń potrafi: • przedstawić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie obronności kraju	Uczeń zna: • daty: 1339, 1340 Uczeń potrafi: • scharakteryzować pozycję międzynarodową Polski na początku panowania Kazimierza Wielkiego • omówić dokonania Kazimierza Wielkiego w polityce wewnętrznej	Uczeń potrafi: • scharakteryzować zmiany struktury społecznej i wyznaniowej na ziemiach polskich po zajęciu Rusi Halickiej • ocenić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej
Uczeń zna: • daty: 1385, 1386 • postacie: Jadwigi Andegaweńskiej, Władysława Jagiełły • postanowienia umowy o unii zawartej w Krewie Uczeń rozumie: • pojęcie: unia personalna Uczeń potrafi:	Uczeń zna: • datę: 1384 • wrogów Wielkiego Księstwa Litewskiego Uczeń rozumie: • korzyści wynikające z unii dla Polski i dla Wielkiego Księstwa Litewskiego	Uczeń zna: • datę: 1400 Uczeń rozumie: • pojęcie: Uniwersytet Jagielloński Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do odnowienia Akademii Krakowskiej	Uczeń rozumie: • pojęcie: bojarzy Uczeń potrafi: • przedstawić najważniejsze problemy Wielkiego Księstwa Litewskiego w XIV w.	Uczeń potrafi: • ocenić znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej

• wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej • wskazać na mapie państwo polsko-litewskie po zawarciu unii				
Uczeń zna: • daty: 1409–1411, 15 VII 1410, 1411 • siły walczące w bitwie pod Grunwaldem po stronie polsko-litewskiej oraz krzyżackiej • postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: wielka wojna, pierwszy pokój toruński Uczeń potrafi: • wskazać na mapie Grunwald • wskazać na mapie miejsca związane z postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego	Uczeń rozumie: • znaczenie polsko-litewskiego zwycięstwa pod Grunwaldem Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Jagiełły • wyjaśnić okoliczności wybuchu wielkiej wojny z zakonem krzyżackim	Uczeń potrafi: • przedstawić relacje między Polakami i Litwinami a Krzyżakami po zawarciu unii • dostrzec dysproporcje między zwycięstwem grunwaldzkim a postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego • wyjaśnić przyczyny klęski Krzyżaków pod Grunwaldem	Uczeń rozumie: • dlaczego unia polsko-litewska negatywnie odbiła się na sytuacji politycznej zakonu krzyżackiego Uczeń potrafi: • opisać wygląd zamku krzyżackiego w Malborku • przedstawić przebieg bitwy pod Grunwaldem	Uczeń potrafi: • ocenić skutki wielkiej wojny dla państwa polsko-litewskiego oraz dla zakonu krzyżackiego
Uczeń zna: • daty: 1454, 1466 • postać: Kazimierza Jagiellończyka • postanowienia drugiego pokoju toruńskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: wojna trzynastoletnia, drugi pokój toruński, lenno, Prusy Zakonne, Prusy Królewskie	Uczeń rozumie: • pojęcia: Związek Pruski, inkorporacja, pospolite ruszenie Uczeń potrafi: • wymienić przyczyny wybuchu wojny z Krzyżakami • wskazać na mapie tereny odzyskane przez Polskę w wyniku wojny trzynastoletniej	Uczeń rozumie: • pojęcia: wojsko najemne Uczeń potrafi: • przedstawić przebieg wojny trzynastoletniej	Uczeń zna: • daty: 1447, 1462 Uczeń potrafi: • zanalizować przyczyny i skutki wystąpienia Związku Pruskiego przeciw Krzyżakom	Uczeń potrafi: • ocenić znaczenie odzyskania Pomorza Gdańskiego i ujścia Wisły dla dalszego rozwoju państwa polskiego
Uczeń zna: • stany sejmujące w sejmie walnym oraz ich uprawnienia Uczeń rozumie: • pojęcia: przywilej, szlachta, przywilej szlachecki, postowie Uczeń potrafi:	Uczeń zna: • treść konstytucji <i>Nihil novi</i> Uczeń rozumie: • pojęcia: przywilej koszycki, przywilej cerekwicko-nieszawski, sejmiki szlacheckie, sejm walny, monarchia stanowa	Uczeń zna: • daty: 1374, 1454, 1505 Uczeń rozumie: • pojęcie: konstytucja (ustawa sejmowa) • wpływ przywilejów na proces przekształcania się rycerstwa w szlachtę	Uczeń rozumie: • pojęcie: ustrój monarchiczno-szlachecki • związek między nadawanymi szlachcie przywilejami a jej rosnącą pozycją polityczną w państwie • znaczenie uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i>	Uczeń rozumie: • rolę i znaczenie szlachty w kształtowaniu ustroju Polski Uczeń potrafi: • opisać sposób funkcjonowania sejmików szlacheckich • przedstawić okoliczności wykształcenia się sejmu walnego

• wyjaśnić wpływ przywilejów na pozycję króla w Polsce	• przyczyny słabości miast i mieszczaństwa w Polsce Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego wykształciła się polityczna reprezentacja stanu szlacheckiego • wyjaśnić, dlaczego w Polsce nie doszło do wykształcenia się monarchii stanowej	• relacje między instytucjami sprawującymi władzę w Polsce	Uczeń potrafi: • scharakteryzować rozwój uprawnień stanu szlacheckiego • wyjaśnić organizację oraz sposób działania sejmu walnego	• scharakteryzować ustrój Polski od XVI do XVIII w. • ocenić wpływ rosnącej pozycji szlachty na pozycję króla i innych stanów społecznych
Uczeń rozumie: • pojęcie: tolerancja religijna	Uczeń zna: • główne narodowości i wyznania w Polsce średniowiecznej Uczeń rozumie: • przyczyny istnienia tolerancji religijnej w Polsce	Uczeń potrafi: • porównać rozwój cywilizacyjny ziem polskich i Europy Zachodniej w średniowieczu	Uczeń zna: • sytuację przedstawicieli różnych religii i wyznań w Europie Zachodniej	Uczeń potrafi: • porównać sytuację przedstawicieli różnych religii i wyznań w Europie Zachodniej i Polsce

II. Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych:

1. odpowiedź ustna,
2. kartkówka,
3. sprawdzian,
4. ćwiczenie w ramach pracy na lekcji,
5. udział w projektach edukacyjnych.

III. Ocenianie osiągnięć edukacyjnych:

1. odpowiedź ustna z zakresu 3 tematów wstecz,
 2. pisemna kartkówka z zakresu 3 tematów wstecz,
 3. pisemny sprawdzian ze wskazanego zakresu materiału, zapowiedziany tydzień przed wyznaczonym terminem
 4. prezentacja rezultatów wykonanej przez ucznia pracy na lekcji w formie ustnej lub pisemnej (np. karta pracy, zapis w zeszycie).
- Uczeń nieobecny na sprawdzianie ma obowiązek napisania go w terminie ustalonym z nauczycielem.
- Uczeń ma prawo do poprawy każdej oceny bieżącej w terminie ustalonym z nauczycielem.

IV. Sposób ustalenia klasyfikacyjnej oceny:

- śródrocznej

Ocena śródroczna zostanie ustalona na podstawie ocen otrzymanych w I półroczu, z uwzględnieniem postępów w ocenianym półroczu.

- rocznej

Ocena roczna zostanie ustalona na podstawie ocen otrzymanych w I i II półroczu, z uwzględnieniem postępów w całym roku szkolnym.

